

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 26 mei 2015
(OR. en)

9242/15

DEVGEN 82
SOC 348
ACP 86
ONU 71
RELEX 427

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Conclusies van de Raad over gender in ontwikkeling

Tijdens zijn zitting van 26 mei 2015 heeft de Raad de conclusies van de Raad in de bijlage bij deze nota aangenomen.

Conclusies van de Raad over gender in ontwikkeling

1. Gezien de intergouvernementele onderhandelingen over de ontwikkelingsagenda voor de periode na 2015, is 2015 een cruciaal jaar voor gendergelijkheid, mensenrechten en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes wereldwijd. In dat verband moet bijzondere aandacht worden besteed aan het bevorderen en verwezenlijken van de rechten van vrouwen en meisjes, met name in het licht van het 15-jarig bestaan van Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad over vrouwen, vrede en veiligheid en de 20^e verjaardag van de aanneming van de Verklaring en het Actieprogramma van Peking. De Raad bevestigt zijn gehechtheid aan de uitvoering van het actieprogramma van Peking, het actieprogramma van Caïro en de resultaten van de toetsingsconferenties inzake die programma's, alsook aan de nakoming van de verplichtingen in het kader van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen. Voorts is de Raad ingenomen met de politieke verklaring die is aangenomen tijdens de 59^e zitting van de Commissie voor de Status van de Vrouw, met de oproep er onverkort voor te zorgen dat vrouwen en meisjes volledig en op voet van gelijkheid met anderen alle mensenrechten en fundamentele vrijheden genieten, en met het pleidooi om voor vrouwen en meisjes gedurende hun gehele leven gendergelijkheid en een sterkere positie te verwezenlijken.
2. De bijeenkomst op hoog niveau over de versterking van de positie van vrouwen en duurzame ontwikkeling, die door het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie op 2 maart 2015 in Riga werd georganiseerd in het kader van het Europees Jaar voor ontwikkeling, bood een gelegenheid om een nieuwe politieke impuls te geven en om het sterke engagement van de EU inzake gendergelijkheid, sociale rechtvaardigheid, non-discriminatie en mensenrechten te bevestigen.

3. De EU en haar lidstaten blijven zich inzetten voor de bevordering, bescherming en verwezenlijking van alle mensenrechten voor iedereen. De Raad is ingenomen met de voortrekkersrol die de EU en haar lidstaten spelen bij de ondersteuning van internationale initiatieven ter bevordering van de rechten van vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes, en dringt aan op blijvende samenwerking en coördinatie met VN-organen, met name UN Women, evenals met andere internationale fora en actoren op dit gebied. Vrouwenorganisaties zijn voor de EU cruciale partners om de rechten van vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes volledig te verwezenlijken.
4. De Raad beklemtoont dat een ambitieuze en transformerende aanpak van de dieperliggende oorzaken en risicofactoren van genderongelijkheid, discriminatie van en geweld tegen vrouwen en meisjes nodig is. De Raad herhaalt dat de rechten van vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes centraal op de agenda voor de periode na 2015 moeten staan, als een op zichzelf staande doelstelling én als een horizontaal vraagstuk, die moeten worden geïntegreerd in de streefcijfers en indicatoren van alle duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen. Zij moeten ook een essentieel onderdeel zijn van de financiële en niet-financiële middelen voor de uitvoering en van de mechanismen voor toezicht, controle en verantwoording van de agenda voor de periode na 2015. De Raad benadrukt tevens dat een en ander moet worden afgestemd op ontwikkelingsfinanciering, met name in het licht van de komende derde Internationale Conferentie inzake ontwikkelingsfinanciering van juli 2015 in Addis Abeba.
5. De Raad beklemtoont dat gendergelijkheid een doel op zich is, maar ook een middel om duurzame ontwikkeling tot stand te brengen, en wijst er met nadruk op dat ambitieuze doelstellingen voor de rechten van vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes gepaard moeten gaan met voldoende financiële en niet-financiële middelen voor de uitvoering en met een sterk politiek engagement van alle actoren en op alle niveaus. Er is behoefte aan gendermainstreaming en er moeten concrete maatregelen worden genomen om gendervriendelijk beleid en gendervriendelijke programma's en maatregelen uit te voeren en te verbeteren, met inbegrip van begrotingen die gendergevoelig zijn en waarmee ongelijkheden worden aangepakt.

6. De Raad benadrukt dat de rechten van vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes een beleidsprioriteit blijven voor het externe optreden en de ontwikkelingssamenwerking van de EU, en moeten worden versterkt en coherent zijn op alle gebieden, zonder uitzondering. De Raad wijst op het belang van een geïntegreerde driesporenaanpak die een doeltreffende combinatie vormt van gender-mainstreaming in alle stadia van het ontwikkelingsbeleid en de ontwikkelingsprogramma's van de EU, evenals in gezamenlijke programmeringsprocessen, genderspecifieke acties en de politieke en beleidsdialoog met alle partnerlanden.
7. De Raad onderstreept dat het voor het waarborgen van de verwezenlijking van de rechten van vrouwen en meisjes, alsmede van groepen zoals de LHBTI, belangrijk is de coherentie tussen het interne en het externe EU-beleid op alle niveaus verzekeren. De Raad wijst met name nogmaals op de noodzaak van coherentie in het ontwikkelingsbeleid en samenhang tussen het volgende actieplan inzake mensenrechten en democratie, de opvolger van het huidige EU-actieplan over gendergelijkheid en versterking van de positie van vrouwen in het kader van ontwikkeling (genderactieplan of GAP), de alomvattende aanpak voor de uitvoering door de EU van Resoluties 1325 en 1820 van de VN-Veiligheidsraad, de nieuwe strategie voor gendergelijkheid in de EU na 2015, en de tussentijdse evaluatie van de Europa 2020-strategie.
8. De Raad bevestigt dat de EU en haar lidstaten vastbesloten zijn alle vormen van discriminatie van vrouwen en meisjes uit te bannen, onder meer door discriminerende wetten, beleidslijnen, normen en praktijken af te schaffen die de volledige politieke, economische en sociale participatie en invloed van vrouwen op alle niveaus van de samenleving beperken. Bijzondere aandacht moet ook uitgaan naar discriminatie en marginalisering allerhande van vrouwen en meisjes.
9. De Raad herhaalt het belang van de onverkorte uitvoering van de EU-richtsnoeren inzake geweld tegen vrouwen en meisjes en de bestrijding van alle vormen van discriminatie van vrouwen en meisjes. De EU en haar lidstaten zetten zich in voor de preventie en uitbanning van alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes in de publieke en in de private sfeer, waaronder mensenhandel, huiselijk geweld, schadelijke praktijken zoals genitale verminking/besnijdenis bij vrouwen, en het kindhuwelijk, het huwelijk op jonge leeftijd en het gedwongen huwelijk. Er dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan gendergebaseerd geweld in conflict- en postconflictsituaties, waaronder seksueel geweld.

10. De Raad blijft gehecht aan het bevorderen, beschermen en verwezenlijken van alle mensenrechten, aan de volledige en daadwerkelijke uitvoering van het actieprogramma van Peking, het actieprogramma van de ICPD en aan de resultaten van de toetsingsconferenties van die programma's, alsmede aan seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in dat verband. Derhalve bevestigt de Raad dat de EU gehecht is aan het bevorderen, beschermen en verwezenlijken van eenieders recht om volledige zeggenschap te hebben, en in vrijheid en verantwoordelijkheid te beslissen, over zaken die hun seksualiteit en seksuele en reproductieve gezondheid aangaan, zonder discriminatie, dwang of geweld. De Raad benadrukt tevens de noodzaak, wat betreft seksuele en reproductieve gezondheid, van universele toegang tot hoogwaardige en betaalbare veelomvattende informatie, voorlichting - met inbegrip van uitgebreide seksuele voorlichting - en gezondheidszorgdiensten. De Raad verzoekt alle Europese instellingen aan deze thema's te blijven werken, in overeenstemming met de beginselen van beleidscoherentie voor ontwikkeling. De Raad benadrukt dat het belangrijk is meer inzicht te verwerven in de bestanddelen en elementen van het EU-ontwikkelingsbeleid die verband houden met seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en verzoekt de Commissie hierover binnen het jaar aan de Raad verslag uit te brengen.
11. De EU onderkent de onderlinge verbanden tussen vrede, veiligheid, ontwikkeling en gendergelijkheid, alsmede de rol van vrouwen bij het voorkomen en oplossen van conflicten en bij vredesonderhandelingen, -bemiddeling en -opbouw. De EU zet zich in voor een grotere participatie van vrouwen in vredesonderhandelingen en vredesopbouw, met name door de rol van het maatschappelijk middenveld en vrouwenorganisaties te ondersteunen.

12. De Raad herhaalt dat de EU zich sterk maakt voor de volledige uitvoering van Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad en wil dat de toetsing op hoog niveau van die resolutie in oktober 2015 een ambitieus resultaat oplevert. De Raad wijst erop dat nog meer maatregelen nodig zijn om een genderperspectief te integreren in alle stadia, onderdelen en instrumenten van de EU-agenda inzake vrede en veiligheid, alsmede om de expertise en middelen voor missies en operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB) te verbeteren, en moedigt het monitoren van prestaties door middel van kwantitatieve en kwalitatieve ijkpunten en streefdoelen aan. De Raad is ingenomen met het voornemen van de HV/VV om bij de komende toetsing van de EDEO-structuur een specifieke functie op hoog niveau in te stellen voor VNVR-resolutie 1325 en gendergerelateerde kwesties.
13. De Raad erkent dat vrouwen en meisjes onevenredig zwaar worden getroffen door de omvang van de wereldwijde voedsel- en voedingsonzekerheid en de impact van natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen. De Raad benadrukt dat het belangrijk is aan die effecten de nodige aandacht te besteden in de reactie van de EU op humanitaire noodsituaties, alsmede in het ruimere ontwikkelingsbeleid en de programmering daarvan, waaronder rampenrisico-vermindering. De Raad erkent tevens de centrale rol van vrouwen als voedselproducenten, met name als kleine landbouwers.
14. De Raad onderstreept het belang van een holistische en inclusieve aanpak ter bevordering van de rechten van vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes in alle geledingen van de samenleving en tijdens hun gehele leven, voortbouwend op uit meerdere partijen bestaande partnerschappen met particuliere en publieke actoren, waaronder maatschappelijke organisaties, mensenrechtenverdedigers, beroepsverenigingen, de particuliere sector en de academische wereld.
15. De Raad benadrukt dat het belangrijk is de volledige participatie en het leiderschap van vrouwen te bevorderen op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische, openbare en privéleven. De Raad pleit voor bevordering en bescherming van de ruimte waarin collectief wordt gehandeld en waarin het maatschappelijk middenveld actief is, waaronder niet-gouvernementele organisaties, vrouwenorganisaties en in gemeenschappen gewortelde organisaties, met betrekking tot het lobbyen en pleiten voor vrouwenrechten, en de verbetering en bevordering van gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes.

16. De Raad benadrukt dat het belangrijk is in te zetten op en te zorgen voor toegang tot en het afmaken van billijk en kwaliteitsvol lager, middelbaar en hoger onderwijs voor vrouwen en meisjes, in een veilige en billijke leeromgeving die ook de genderverhoudingen transformeert, alsmede technische en beroepsopleidingen en mogelijkheden voor een leven lang leren.
17. Voorts benadrukt de Raad het belang van toereikende en daadwerkelijke toegang van vrouwen en meisjes tot andere kwaliteitsvolle essentiële diensten, waaronder gezondheidszorg op het gebied van algemene preventie, behandeling, zorg en bijstand wat betreft hiv/aids, alsmede tot zuiver water en toereikende sanitaire voorzieningen.
18. De Raad erkent dat de versterking van de economische positie van vrouwen een doel op zich is en een voorwaarde om tot duurzame ontwikkeling en inclusieve groei te komen. De Raad benadrukt de cruciale rol van de particuliere sector om te voorzien in financiële steun, opleidingen en werkgelegenheid voor vrouwen, alsmede om gendervriendelijk maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) te bevorderen. De Raad onderstreept dat een gunstig klimaat moet worden geschapen, met name door sociale en wettelijke drempels voor de toegang van vrouwen tot productieve activa, zoals grond en andere natuurlijke en economische middelen, weg te nemen. Ook moet financiële inclusie worden bevorderd, en moet worden voorzien in adequate en toegankelijke stelsels voor sociale bescherming voor vrouwen van alle leeftijden, en in normen voor fatsoenlijk werk, waaronder gelijk loon voor gelijk werk. De Raad onderstreept voorts het belang van steun voor vrouwelijk ondernemerschap, onder meer via inclusieve diensten, faciliteiten en opleiding op het gebied van financieel beheer en bedrijfsontwikkeling, en het gebruik van ondersteunende technologieën zoals ICT.
19. De Raad benadrukt dat mannen en jongens hierbij moeten worden betrokken en dat zij moeten worden gestimuleerd om zich actief in te zetten en zich verantwoordelijk te tonen bij het steunen van gedragsverandering, het aanpakken van discriminerende sociale normen en het bestrijden van genderstereotypen. De Raad pleit met name voor meer erkenning en een gelijke verdeling van onbetaalde zorgtaken en huishoudelijk werk tussen vrouwen en mannen, en voor gelijke zeggenschap binnen het gezin. In dit verband verwijst de Raad ook naar IAO-verdragen ter zake¹.

¹ IAO-Verdragen nrs. 100, 111, 183 en 189.

20. De Raad benadrukt dat blijvend inspanningen moeten worden geleverd voor gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes op alle gebieden van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van klimaatverandering, macro-economisch beleid, de arbeidsmarkt, ontwikkeling van de particuliere sector, handel, levensonderhoud, landbouw, energie, vervoer, infrastructuur en stadsontwikkeling.
21. De Raad neemt kennis van het vierde verslag over de uitvoering van het EU-actieplan voor gendergelijkheid en versterking van de positie van vrouwen in het kader van ontwikkeling 2010-2015² (GAP), die de periode van juli 2013 tot en met juni 2014 bestrijkt. De Raad is ingenomen met de vooruitgang die wordt geboekt op gebieden als politieke dialoog, coördinatie en partnerschappen en met de sterke positie van de EU met betrekking tot de post 2015-agenda. De Raad maakt zich evenwel zorgen over de erg langzame en onvolledige uitvoering van het actieplan en het gebrek aan vooruitgang op gebieden als genderanalyse, statistieken, monitoring, financiële controle, resultaten en impact. De Raad dringt er bij de Commissie op aan de aanbevelingen in het verslag uit te voeren en ziet uit naar een eindverslag over de uitvoering van het huidige GAP.
22. De Raad is ook ingenomen met het verslag over de evaluatie van de EU-steun voor gendergelijkheid en versterking van de positie van de vrouw in partnerlanden voor de periode 2007-2013. De Raad neemt nota van de bevindingen en conclusies van het verslag en dringt er bij de Commissie en de EDEO op aan uitvoering te geven aan de voornaamste aanbevelingen, met name die in de opvolger voor het huidige GAP, te beginnen met een volwaardige respons op beheersniveau. De Raad is bezorgd over de prestaties van de meeste EU-delegaties, die onvoldoende rekening houden met gendergelijkheid, bijvoorbeeld door de verplichte gendergelijkheidsevaluatie niet toe te passen bij resultaatgerichte monitoring.

² ST 5732/15.

23. De Raad vraagt van de Commissie en de EDEO zich met hernieuwde kracht te engageren voor en leiderschap aan de dag te leggen bij het nastreven van de ambitie van de EU om gendergelijkheid en een sterke positie van vrouwen en meisjes te bewerkstelligen. De Raad onderstreept dat gender een prioriteit moet zijn, dat beste praktijken moeten worden aangemoedigd, dat verantwoording en transparantie moeten worden versterkt en dat alle programmeringsbesluiten empirisch onderbouwd en resultaatgericht moeten zijn. In het bijzonder verzoekt de Raad de Commissie en de EDEO om meer significante maatregelen te treffen teneinde de rol en verantwoordelijkheid van de EU-delegaties te versterken en om voorrang te geven aan en te investeren in kwalitatief hoogwaardige genderanalyse als basis voor strategieën, programmering, beleid en politieke dialoog op nationaal niveau.
24. De Raad onderstreept het belang van strategische monitoring, evaluatie en follow-up en benadrukt dat de rapportage, met inbegrip van statistieken, regelingen inzake verantwoording en respons op beheersniveau, moet worden verduidelijkt en versterkt teneinde resultaten op te leveren. De Raad benadrukt in het bijzonder dat er duidelijke doelen en zinvolle indicatoren moeten worden vastgesteld, die worden gemeten aan de hand van gegevens uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en andere factoren, en dat het volgen van begrotingstoewijzingen en uitgaven en het meten van resultaten moeten worden verbeterd. Daarbij moeten nauwe en consistente verbanden worden nagestreefd met de post 2015-agenda en het nieuwe EU-resultatenkader voor internationale samenwerking en ontwikkeling. De Raad onderstreept dat gender meer nadruk moet krijgen in het EU-resultatenkader en verzoekt de Commissie verslag uit te brengen op basis van naar geslacht en leeftijd uitgesplitste indicatoren.
25. De Raad roept op tot een verbeterde en meer strategische en op mensenrechten gebaseerde aanpak, die essentiële, tot verandering leidende prioriteiten bevat voor het aanpakken van genderongelijkheid en van de bestaande lacunes inzake gendergelijkheid en de versterking van de positie en volledige verwezenlijking van de fundamentele vrijheden en mensenrechten van alle vrouwen en meisjes. De Raad kijkt uit naar een ambitieuze, degelijke opvolger voor het huidige GAP, voor de periode van 2016 tot en met 2020. De Raad benadrukt dat moet worden voortgebouwd op de vorderingen met het huidige GAP, met behoud van de driesporenaanpak, en dat de getrokken lessen moeten worden toegepast, de resterende tekortkomingen en uitdagingen integraal moeten worden aangepakt, en de focus moet liggen op resultaten. De Raad verzoekt de Commissie erop toe te zien dat in de opvolger van het huidige GAP alle aspecten van het externe optreden van de EU aan bod komen. De Raad is ingenomen met de inclusieve aanpak die de EU en haar lidstaten hanteren, en moedigt deze verder aan. Hij kijkt uit naar de lopende werkzaamheden van de taskforce ter voorbereiding van het nieuwe GAP.

26. De Raad verzoekt de Commissie voldoende financiële en personele middelen ter beschikking te stellen om de beloften van de EU op het vlak van vrouwenrechten, gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes volledig gestand te doen. De Raad herhaalt voorts dat, willen de EU en haar lidstaten het goede voorbeeld geven, zij de institutionele cultuur moeten transformeren, het politieke leiderschap moeten versterken en de capaciteit, coördinatie, samenhang, complementariteit en verantwoording moeten vergroten.
-